

Zeitschrift: Annalas da la Societad Retorumantscha

Herausgeber: Societad Retorumantscha

Band: 80 (1967)

Rubrik: Lia Rumantscha = Ligia Romontscha : rapport annual 1966 : (marz 1966-marz 1967)

Autor: [s.n.]

Nutzungsbedingungen

Die ETH-Bibliothek ist die Anbieterin der digitalisierten Zeitschriften auf E-Periodica. Sie besitzt keine Urheberrechte an den Zeitschriften und ist nicht verantwortlich für deren Inhalte. Die Rechte liegen in der Regel bei den Herausgebern beziehungsweise den externen Rechteinhabern. Das Veröffentlichen von Bildern in Print- und Online-Publikationen sowie auf Social Media-Kanälen oder Webseiten ist nur mit vorheriger Genehmigung der Rechteinhaber erlaubt. [Mehr erfahren](#)

Conditions d'utilisation

L'ETH Library est le fournisseur des revues numérisées. Elle ne détient aucun droit d'auteur sur les revues et n'est pas responsable de leur contenu. En règle générale, les droits sont détenus par les éditeurs ou les détenteurs de droits externes. La reproduction d'images dans des publications imprimées ou en ligne ainsi que sur des canaux de médias sociaux ou des sites web n'est autorisée qu'avec l'accord préalable des détenteurs des droits. [En savoir plus](#)

Terms of use

The ETH Library is the provider of the digitised journals. It does not own any copyrights to the journals and is not responsible for their content. The rights usually lie with the publishers or the external rights holders. Publishing images in print and online publications, as well as on social media channels or websites, is only permitted with the prior consent of the rights holders. [Find out more](#)

Download PDF: 23.08.2025

ETH-Bibliothek Zürich, E-Periodica, <https://www.e-periodica.ch>

Lia Rumantscha · Ligia Romontscha

RAPPORT ANNUAL

1966

(marz 1966 - marz 1967)

Register

Qualchünas ponderaziuns e constataziuns generelas	3
La radunanza da delegats	4
Il cussagl	4
La suprastanza	4
Il secretariat	5
V Congress ladin-rumantsch internaziunal a Udine e visita da students da Val Gherdeina in Grischun	5
Las scoletas	6
Il teater	7
Publicaziuns da la Lia 1966	8
Publicaziuns sustgnüdas	9
Otras publicaziuns rumantschas na periodicas	9
Periodicas da la LR	10
Nossas societats affiliadas	10
Nouvas allegraivlas	18
Noss morts	20
Noss giubilars	21
Commemoraziuns	21
Contribuziun annuala dals cumüns	22
Scolettes sustenidas dalla LR per igl onn 1966	23
Cuors romontschs	24
Quen e bilanza 1966	25
Il quint 1966	33

Qualchüñas ponderaziuns e constataziuns generelas

L'ultim an ais l'avegnir dal rumauntsch gnieu discus bgeras voutas ed in numerus artichels da pressa. Quist fat ais allegraivel, cumbain cha las diagnosas e prognosas sun fich differentas. Tuot quels chi s'haun prastos cun propostas constructivas meritan nos sincer ingrazchamaint. Cha güsta *nossa giuventüna tschercha mezs e vias per francher la pusizion da cultura e lingua rumauntscha* ais zuond da beneenter. Sainza dubi dependa l'avegnir da nos patrimuni culturel per buna part da que, scha nossa giuventüna ais aucha persvasa da quistas valuors e pronta da collavurer per las promouver e mantgnair.

La decisiun da nossa giuvna generaziun vain però influenzeda fermamaing da la *chesa paterna*. La famiglia ais e resta, na be üna cella primara per nos stedi, dimpersè eir ün factur dominant per l'avegnir da nossa cultura e lingua. Scha l'amur e la fidelted per quists bains nu vegnan implantedadas fingio aint il cour da l'iffaunt, sun tuot ils oters sforzs per regla vauns.

Ün ferm sustegn, ma apaina la basa, so e po spordscher la *scoulina*, stu spordscher la *scoula rumauntscha*. Listess vela per la *baselgia*. La cooperaziun e coordinaziun da tuot quels factuors ais d'eminenta munteda. In vista a la necessited absoluta da savair tudas-ch ais il prievel però grand cha genituors e magisters perdan il curaschi, laschan a chantun la lingua dal cour e prefereschan la lingua dal paun. Las experienzas muossan cha telas decisiuns sun perniziusas pel svilup da l'orma giuvenila.

Ün möd da penser ed agir s-chet e net in famiglia, scoula e baselgia ais la premissa per ün'atmosfera culturela favuraivla aint illas vschinaunchas. E güsta *l'iniziativa locala* ais fich importanta per l'avegnir dal rumauntsch. Iniziativas localas e regiunelas sun eir zuond bsögnaivlas per ün bun svilup economic chi'd ais da grand'influenza per la cultura. L'incumbenza da nossas *organisaziuns culturelas* consista pustüt in que da stimuler e sustgnair il singul, la famiglia, la comunited locala e regiunela. Ellas haun üna granda e vasta importanza subsidiaria e sun per buna part responsablas per la coordinaziun da tuot ils sforzs ed haun *insemel cul stedi* da metter a disposiziun ils mezs necessaris. In quist sen staun ellas collavurer traunter pêr e cun otras organisaziuns privatas u publicas chi haun simils intents e cun las autoriteds chantunelas e federelas. Cun que prastan ellas buns servezzans al pövel rumauntsch, ma eir a nossa patria svizra. *D'arriver da mantgnair üna tel'atmosfera favuraivla ed üna collavurazion früttaivla ais e saro inavaunt il böt da nossa organisazion da tet.* Perque suos-cha ella eir da sia vart sperer da chatter incletta e sustegn.

La radunanza da delegats

La tschantada da nos organ suprem dals 30 avrigl 1966 ha gnü ün andamaint allegraivel ed interessant. In vista a nossa situaziun finanziala ais pustüt gnüda discussa la possibilità da nouvas funtanias finanzialas. Quaist problem darà amo lönch da chefar a noss organs.

Las elecziuns sun stattas suot l'insaina da la conferma. Be duos mutaziuns sun da notar: impè da cusglier guvernativ dr. Augustin Cahannes, barmör, ais gnü elet Hendri *Spescha* scu nouv suppleant per la suprastanza. I'l revisorat substituescha Martin *Quinter* a Erwin Durband chi ha demischiunà e sco suppleant ais gnü elet Vinzens *Bossi*.

Il cussagl

Il cussagl ais stat convochà be üna jada per preparar las tractandas da la radunanza da delegats. Cun charta dals 30 settember 1966 ha la suprastanza suottamiss a las societats affiliadas da la LR ün «Pro memoria» davart dumandas chi sun da ponderar in connex cun la nouva instanza a la Confederaziun per il prolongamaint e l'adattaziun da la decisiun federala dals 25 settember 1958 davart la contribuziun directa a la LR e tillas dumandà da preschantar lur prümas propostas. Id eira previs da discuter quaistas propostas e l'ulterieur proceder in üna tschantada vers la mità da december. Malavita nun ais quai stat pussibel causa retards, absenzas da singuls commembers e per oters motivs. Perquai avarà il cussagl da deliberar prosmamaing tuot quaists problems.

La suprastanza

In sias 8 tschantadas ha la suprastanza gnü da trattar bleras fatschendas. Pustüt mezs e masüras per promover la lingua rumantscha pro la giuventüna, l'ediziun dad ouvras per la chüra da la lingua ed ils pissers per procurar ils mezs finanzials per pudair satisfar als bsögns da l'avegnir han occupà zuond fich nos gremium. Cun granda satisfacziun avain nus tut cogniziun da la decisiun dal Pitschen cussagl da aderir a l'instanza da la LR e da la Renania dal marz 1965 e d'arcugnuoscher las lecziuns rumantschas preparadas da la cumischiun da scoula da la Renania per las scoulas sur-e sutsilvanas cun instrucziun fundamentala tudais-cha sco mezs d'instrucziun ufficials e da restituir a nossas societats üna buna part dals cuosts per lur preparaziun. Eir il fat cha'l Cussagl cumünal da Cuoira ha, sün nossa instanza, previs aint il preventiv 1967 ün augmait da la contribuziun per las scoulinas rumantschas sün 10 000 francs ais zuond allegraivel siand cha quel pussibilitescha da

manar mincha scoulina l'inter di. Nus ingrazchain eir in quaist lö a nossas autoritats per l'incletta demuossada.

Il secretariat

Eir il secretariat nun ha gnü da 's plandscher pervi da mancanza d'occupaziun. Quai tant pü ch'el ais stat var tschinch eivnas be sulet davo cha la giunfra Genoveva *Arquisch* avaiva demischiunà per la fin da mai 1966. Nus tilla ingrazchain per la lavur prestada in servezzan da la Lia daspö il novembre 1962. Sia successura giunfra Ursulina *Desax* ha cumanzà sia lavur als 5 lügl.

L'organisaziun e coordinaziun da masüras per mantgnair e promover il rumantsch aint ils territoris da lingua rumantscha e tudais-cha, la preparaziun ed execuziun dal grand program d'ediziuns e las bleras instanzas e conferenzas per sia finanziasiun han fatschendà fich il secretari. Siand cha tuot ais hòz suroccupà ais la tschercha da collavuratours qualifichats vaira difficila. Quai vala eir per üna buna part da nossas organisaziuns chi recuorran lura da lur vart al secretariat da la LR chi nu po e nu voul far sainza dar seis sustegn. Il viv ed allegraivel interess da vasts circuls in Svizra ed a l'ester per nossa lingua e nossas instituziuns involva blera lavur d'informaziun orala e per writ. Impü ha il secretari gnü da referir in diversas occasiuns, uschè eir aint il rauogl da la Società svizra per scienzas politicas in occasiun da la discussiun tanter rapreschantants da nossas quatter linguas naziunalas davart il plurilinguissem svizzer e sias consequenzas politicas a l'università da Basilea. Üna da las plü allegraivlas incumbenzas pel secretari ais stata sia collavuraziun a la fundaziun da l'Uniu rumantscha dal district Sargans.

Eir, scha quai ais cumbinà cun granda lavur per nossa secretaria, vulaina constatar cun plaschair cha 'ls cudeschs rumantschs chattan viva attenziun. Per ils interessents da l'exteriur ha la Pro Helvetia darcheu miss a disposiziun ün credit special. La collavuraziun cun quista instituziun naziunala ais insomma allegraivla e stretta. Scha la LR nu po ir d'accord cun la proposta da la cumischiu Stocker dad incumberzar la Pro Helvetia cun l'adiministrasiun e la chüra dal subsidi federal, sun ponderaziuns praticas e federalistas decisivas e brichafat aversiun o temma. Cun satisfacziun pudain nus dal rest constatar cha eir ils organs da la Pro Helvetia sun da listess avis.

V Congress ladin-rumantsch internaziunal a Udine e visita da students da la Val Gherdeina in Grischun

Darcheu as han Rumantschs, Ladins da las Dolomitas e dal Friul chattà al congress tradiziunal da mincha quatter ans cul böt da rinforzar ils liams tanter ils pitschens pövels ladin-rumantschs sparpagliats da las muntognas

grischunas fin a las planüras a l'Adria e da promover la voluntà da 's sustgnair vischandaivelmaing. La Società Filologica Friulana ais stata incumbenzada cun l'organisaziun da quaist congress chi ha gnü lö dals 27-31 lügl 1966 ad Udine. Dumandas scientificas e la situaziun da las differentas gruppas sun gnüdas trattadas da persunas competentas ed han chattà viva attenziun. Il parsura da la Lia ha tgnü il pled ufficial pels Rumantschs e dat üna survista davart ils problems dal rumantsch in nos Chantun. Implü han noss amis furlans miss grand pais da pudair muossar lur ouvras d'art e lur patria da bellezza. L'accoglientscha ais statta dapertuot zuond cordiala e tuots participants sun tuornats in patria cun bellischmas impreschiuns. Nus ingrazchain eir in quaist lö a noss amis da la Società Filologica Friulana ed a tuots quels chi s'han prestats per sgürar il success da quaist inscunter. In quatter ans varà il congress lö in Grischun.

Listess temp ha üna gruppera da var 20 students da las vals da las Dolomitas fat üna visita al Grischun rumantsch. Il viadi ais gnü organisà dal Rev. P. Ambros Widmer da la clostra da Mustér e dal secretari da la LR. Ils students da las Dolomitas avessan gnü plaschair da 's partecipar al Champ studentic interrumantsch. Malavita nun ha quaist gnü lö uschè cha noss giasts chi sun passats da la Val Müstair fin Tujetsch e sur Cuoira a Martina han chattà be pacs da lur commititons rumantschs. Eir la collisiun cul congress ad Udine ha impedi ün pa il contact culs exponents rumantschs. Adonta da quai sun els stat fich cuntaints da lur visita. Id ais nos dovair d'ingrazchar a tuots chi s'han dat fadia da spordscher üna buna accoglientscha a noss giuvens amis da las Dolomitas e da tils orientar davart nossa patria e sia cultura. Eir a la Pro Helvetia eschan nus arcugnuschaunts per sia contribuziun finanziala.

Las scoletas

Gl'on 1966 e sto egn fritgevel on. Nus vagn savieu manar tras cun success an tut 4 curs par nossas mussadras; antschiet vainsa cun egn curs da 5 gis par las amprandistas an Sutselva.

Avànt Pastgas vagn nus gieu la furtuna da survgnir la «*Chasa fliana*» a Lavin, noua ca 23 mussadras da tut nossas valadas ân prieu part d'egn curs da 4 gis. Quegl en stos beals gis c'ân musso igl basegns suainter curs da perfecziùn ear par las mussadras diplomadas. Nus lagn vurdar da manar tras gl'on 1967 ple lungs curs an quella furma.

Igls 18 avregl en las 10 savundàntas matas vagnidas a Cuira par frequentar igl curs d'antruvidamaint c'â cuzo toca igls 18 da zercladur: Hedwig Balzer Alvagni, Madlaina Bergamin Lai, Helen Deflorin Zignau, Ulrica Denuder Strada/Gidegna, Irma Egler Lavin, Letizia Huonder Mustér, Silvia Lutz Curaglia, Tina Peterelli Savognin, Hildi Schröpfer Flem, Francisca Vinzens Trun.

Igl mains avust en las scularas digl curs d'antruvidamaint da gl'on 1965 s'arunadas 4 eandas par lur savund curs durànt lur amprendisadi. Spert en quellas eandas passadas a mintgegna e turnada an la si vischnànca cun novas ideas e forzas.

Igl 19 da novembre à la *Cuminanza mussadras rumàntschas* gieu la radunanza generala a Tusàn. 48 mussadras ân cato la veia par vagnir a la revisiun digls statuts a par vurdar igl film: «Ils onns d'affonza» da Henri Brandt.

La *Leia rumantscha* â que gi savieu surdar a 5 mussadras igl diplom: Madlaina Bergamin Valbella, Celina Deragisch Domat, Rosina Huder Zuoz, Uorschla Minsch Zernez, Ottilia Ritz Scuol.

Midadas da mussadras vainsa gieu pocas uon. Giuvna Flurinda Pua, c'eara a Pasqual, e ida a San Murezzi. La si scoleta à suprireu suainter c'ella e stada a Segl/Gidegna, giuvna Helen Deflorin. La 7avla scoletta da Domat à suprireu giuvna Maria Fetz da Domat, suainter c'ella à fatg il seminari ad Ingenbohl. Giuvna Franzisca Vinzens a giuvna Letizia Huonder ân suprireu las scoletas da Helen Guldiman a Agnes Tschuor. A Cuira vegnan uss manadas las 2 partiziùns gl'antier gi. Giuvna Rita Cadruvi c'â do sur stad scoleta ad Alvaschagn, à suprireu sco practicanta la partiziun sursilvana.

Suainter ca l'onda Johanna Michael a Flem-Vitg à samarido, à giuvna Hildi Schröpfer suprireu la direcziùn da la scoleta.

A Casti e ussa giuvna Tina Peterelli c'â do sur stad scoleta a Silvaplauna. La nova scoleta d'Alvagni magna giuvna Hedwig Balzer.

Giuvna Myrta Pedrun e vagnida anavos da la bassa a manar la savunda scoleta da Samedan.

Giuvna Rosina Huder e ear maridada, a la si scoleta magna giuvna Betta Casura da Ftan.

Quegl e sto par nus egn beal on da lavur, a nus angraztgàgn a tutas mussadras parsuainter!

Il teater

Vers la mità da mai 1966 ha Tista *Murk* remiss a la LR sia incumberza da chürader dal teater rumantsch. La suprastanza ha stuvü arcugnuoscher ils motifs allegats ed acceptar sia demischiu. Id ais seis dovair da til ingrazchar eir in quaist lö per l'enorma lavur ed ils grands servezzans prestats ans a la lunga sün quaist important champ da l'acziun rumantscha. Pel mumaint ha ella surdat quaista incumberza al secretari da la LR chi 'd ais eir gnü tschernü da la radunanza generala da la Società pel teater popular svizzer dals 21/22 mai 1966 a Burgdorf sco commember da la suprastanza in plaza da Tista Murk.

Darcheu sun gnüts arrandschats differents cuors da teater, uschè als 17 settember 1966 ad Andiast davart dumandas praticas per equipar üna tri-

buna, als 19 november 1966 üna demonstraziun da bellet e demonstraziuns a Zuoz ed als 15 schner 1967 ün cuors da bellet ed üna demonstraziun d'igluminaziun a Mustér. Tuot quaists cuors han chattà buna acoglientscha pro'l's partecipants our da blers cumüns. I füss be arcumandabel cha nossas uniuns regiunalas e dramaticas dessan a temp ün tschögn davart ils giavüschs per tals cuors chi vegnan organisats da la Società pel teater popular svizzer e da la LR e chi sun l'ultim an stats tuots gratuits per noss partecipants rumantschs.

Duos arrandschamaints specials sun stats ils intraguidamaints da H. R. *Hubler*, president da la Società pel teater popular svizzer, per noss scriptuors in vista a la concurrenza per gös auditivs a Cuoira e da Tista *Murk* a la conferenza da magisters a Trin davart l'importanza dal teater per la vita culturala da noss cumüns. In quaist connex ha la conferenza da magisters decis da nominar üna cumischiuun da teater per scoulas chi avess d'inventarisar ils tocs da teater, d'animer da scriver tals per las scoulas e da procurar per lur publicaziun. Per l'ultim bööt vain creada «La scenetta».

29 societas s'han laschadas cusglier illa tscherna dals tocs. Per finir lessan nus amo manzunar, cha l' *Muossavia dramatic II* ais uossa – daspö bleras difficultats – cumparü. El ais adattà al muossavia tudais-ch publichà da la Società pel teater popular svizzer e's preschainta in fuorma da collecziun da singuls fögls miss insembel in ün ordinatur. Uschè esa pussibel da complettar periodicamaing quaist Muossavia. Perquai dumandain nus a tuots autoors e traductuors da dar las indicaziun bsögnaivlas. In vista da la granda mancanza da gös per nossas scoulas ha la LR implü publichà insembel cun l'OSL duos cudaschins cun quatter gös da Nadal ladins e duos gös biblics sursilvans.

Publicaziuns da la Lia 1966

Cudaschins OSL e LR, ediziun cumünaivla da l'Ouvra svizra da lectüra per la giuentüna e da la LR:

Nr. 296 *Il misteri da Caumastgira* da Toni Halter, illustraziuns da Alois Carigiet, 3. ediziun.

Nr. 962 *Betlehem*, quatter gös da Nadel da Ernst Schönmann, adattaziun ladina da Elisa Perini †, cuverta ed illustraziuns da Roland Tahlmann.

Nr. 963 *Herodes, Josef d'Egypfa*, dus giugs biblics da P. Thomas Häberle, adattai da Toni Halter, cuviarta e vignettas da Corina Calvagni-Steinrisser.

Nr. 964 *Il mür* da Anna Pitschna Grob-Ganzoni, cuverta ed illustraziuns da Constant Könz.

Duas batarladas (Sas franzos?, Humor an vischnànca) da Curo Mani. Maletgs or da la «Tiba» da Alois Carigiet.

Flurina da Selina Chönz e Alois Carigiet. 2. ediziun ladina – sursilvana.

Muossavia dramatic II

Nossas Tarablas – Nossas Parevlas, 2. ediziun.

La strietta da Otfried Preussler cun disegns da Winnie Gebhardt-Gayler, versiun rumantscha da Michel Bischoff. Edizion autorisada in licenza.

Ouvras da Peider Lansel chüradas dad Andri Peer. Tom I Poesias originalas e versiuns poeticas. Ediziun da l'Uniun dals Grischs e da la Lia Rumantscha.

Publicaziuns sustgnüdas

Binsan, chanzuns da Peider Champell publichadas in quatter quaderns da N. Giamara.

III. cudaschet per cor masdà.

IV. cudaschet per cor viril. Squitsch Fotocopia Offset Fasler-Druck AG, Aarau.

L'ORVA, poesias da Theo Candinas. Ed. Fontaniva, Cuera 1966.

Sur pùnts a pitgognas, poeseias da Steafan Loringett. Ed. Roth SA, Tusàn 1966.

Tissi ambrosian, lirica da Gion Tscharner. Ed. da Roth SA, Tusàn 1966.

Otras publicaziuns rumantschas na periodicas

Heidi I e II da Johanna Spyri, scrit da nouv in ladin puter da Wilhelm Vital. Ed. Silva, Turich.

Istorgias biblicas edidas dal Colloquium d'Engiadin'ota, Bergiaglia e Puschlev. Stamparia engiadinaisa SA., Samedan.

La canzun dil Rein, festival pil centenari 1200 onns Foppa e Glion (Foppa giubilonta) da Toni Halter.

L'istoria da Nadal suainter Lucas e Mateus cun reproduzioni en maletgs or digl palantschieu sura ala baselgia da sogn Martin a Ziràn. Versiùn sus-silvana da Steafan Loringett. Caritas-Editur, Luzern 1966. Cumposiziùn a squetsch Mühlemann, Weinfelden. Fotos Fred Wirz, Luzern.

La Scena:

Nr. 33 *Betschlas dal Rom*, cumedgia in ün act da Luigi Pirandello (Lumie di Sicilia), tradütta da Tista Murk.

Nicolo Rusca e siu temps 1563–1618, studi historic da prof. Giusep Lombbriser, Trun/Friburg, edius da Martin Soliva, Cuera. Stampa separada digl «Ischi».

Or da la mi'veta da Georg Dolf. Ediztgiùn Roth SA., Tusàn, procurada da S. Loringett.

Span e debat (II), novellas e raquents da Gion Batt. Sialm. Cuvierta da Alois Carigiet. Ediziuns Desertina, Mustér 1966.

PERIODICS DA LA LR

Il giuven grischun, fegliet per la giuventetgna romontscha. Cumpara en tuts idioms sis gadas duront il temps da scola. Redacziun: Martin Fontana, Castrisch. 2. annada.

La Pùnt, figliet par la Sutselva. Samtgieu da S. Loringett, Cuira. Vean or mintga mains. XV. anada.

La scoleta, figliet par la Cuminanza Mussadras Rumàntschas. Cumpara an tuts idioms. 17avla anada.

Nossas societats affiliadas

SOCIETAD RETOROMONTSCHA

Igl onn 1966 astga satisfar en tuts graus. El ei staus per nossa societad in onn da buna lavur e bien success.

La SRR ei ina societad digl entir territori romontsch e perquei senza intschess. Sia acziun exteriura ei limitada e seconcentrescha pli e pli alla scienzia e scrutaziun. Camps e pastgets detgadiravunda per dar a tuts interessents e commembres pusseivladads captivontas.

Las Annalas ein comparidas en lur 79 avel tom, in cudisch da 220 paginas, el temps usitau ed han anflau buna accoglientscha, era sche la SRR ha per l'emprema ga dapi 80 onns stuiu alzar il prezi da vendita.

Il DRG, Dicziunari Rumantsch Grischun, nossa ovra principala ei se-presentaus uonn cun ils faszichles 50, 51, 52, e 53 per l'emprema gada 4 en in onn. Quei success ei dad attribuir en emprema lingia al fatg che nus vein giu dapi calonda mars treis redacturs. Collega dr. J. C. Arquint ha retschiert in congedi dalla Scola cantunala per in onn. Da l'autra vart ha era la stampa luvrau bein e speditiv. Nus essan i nuidis ord il Cantun. Denton ein las experienzas fatgas cun la Winterthur AG, ina stampa gronda e specialisada, tochen ussa fetg bunas e pil DRG da grond avantatg.

Grazia alla capientscha da nossa Regenza sco dil Cussegli grond ei era nostra situaziun finanziala aschia che nus savein eleger in tierz redactur, priu che nus survegnîen el. Ils 30 da november ha il Cussegli grond correspundi a nossa instanza ed alzau il subsidi annual al DRG da frs 19500 sin 40000 ad onn, quei cun 78 vuschs encunter neginas.

Ils 21 da matg ei la Societad Retoromontscha vegnida recepida cun tut las vuschs dils delegai el ravugl dalla Societad svizra per las scienzias moralas (Schweizerische Geisteswissenschaftliche Gesellschaft). Questa ren-conuschienscha svizra astga legrar nus zun fetg; ella renda a nus pusseivels era il cunctact cun la scrutaziun tier las soras da scienzia parentada.

Dil Biro dil dicziunari ei in tec alla ga sebarbeniu in institut linguistic per lungatg e cultura alpina e grischuna e buca mo romontscha che basegna cun bibliotecas e cartotecas buca meins che 7 stanzas. Nies institut gauda bien num e vegn renconuschiis generalmein. A quei fatg eisi bein dad attribuir che nus vein igl onn current astgau retscheiver differentas donaziuns zun legreivlas. Aschia ha sgr. Hs. Meisser regalau a nies institut sia gronda collezioni da fotografias e plattas, fatgas tras el e siu bab el Grischun, Valeis e Tessin. Plinavon regalescha la Secziun Piz Terri a nus la collezioni Derichweiler († 1936) cul material fotografic dalla Surselva. Era la vasta collezioni «Casa purila grischuna» vegn tier nies institut, aschia che nus disponin d'in grond material documentari, quei d'in temps che la fatscha da nos vitgs semida pli e pli da rudien.

Per meret da sgr. W. Treig ha la SRR astgau retscheiver duas donaziuns ella suma da 1 200 frs.

Ei resta a nus per la fin digl onn dad engraziar a tut tgi che ei segidaus cun nus e nossas miras en favur da scienzia e lungatg mumma.

Gion Deplazes, president

ROMANIA

Ils 16 d'octobre 1966 ha la ludeivla vischnaunca de Trun commemorau il 50avel anniversari della mort de dr. Casper Decurtins – il «liun» de Trun. Quella digna festivitad ha regurdau il pievel romontsch alla gronda e nun-stunclenteivla premura dil preziau defunct per il moviment romontsch, sco era a sia gronda lavur sco politicher social.

En sia allocuziun festiva ha il referent dr. G. G. Casaulta fatg menziun dils gronds merets de dr. Casper Decurtins en favur della renaschientscha dil lungatg romontsch. Perdetga de sia gronda e grondiusa lavur ei bein la Crestomazia – ina imposanta ovra.

Dr. Casper Decurtins ei staus il fundatur della Romania ch'ei vegnida creada ils 15 de settember 1896 a Trun. Differents onns ha Decurtins redegiu igl «Ischi» ch' ei staus sia inspiraziun. Cheutras deva l'activitat romontscha vegnir pertada viado el pievel.

Sur fossa vi lein nus engraziar a dr. Casper Decurtins per sia gronda ierta romontscha, che sebasa spirontamein sin idealissem per siu lungatg mumma, sco era per siu operar social.

Als organisaturs de quella digna commemoraziun admettein nus in cordial engraziament.

Duront igl onn vargau ha la suprastanza della Romania cumponiu la Cumissiun de statuts. La cumissiun ei completa e sa ussa semetter alla laver. Quella stat sut presidi de dr. Fidel Caviezel, secretari dil departement de finanzas, Cuera.

Ils 29/30 d'octobre 1966 ha giu liug a Breil ina dieta economica organisa dalla Romania. Il decours de quella ei staus fetg cuntenteivels. Ils referats teni tier quell'occasiun vegnan stampai e san vegnir retratgs dalla administraziun della Romania, 7166 Trun. Als referents della dieta sco era als organisaturs auda in cordial engraziament per il bein reussir della dieta economica.

«Nies Tschespet» ed «Ischi» ein buca compari igl onn vargau. Certas difficultads redaczionalas han caschunau tier l'edizion dil Tschespet in retard d'entgins meins. Demai ch'igl Ischi che sesanfla en stampa ei ina edizion giubilara, ha la redacziun de quel absorbau de pli temps che usitau. Mo nus astgein sperar che omisdus comparien proximamein. Nuotaton-meins lessen nus exprimer a nos redacturs in cordial engraziament. Nus essan perschuadi ch'els vegnan a porscher als lecturs romontschs enzatgei de vaglia.

La Romania ha ediu il «Regal de Nadal» – ina broschuretta pils affons. Plinavon ei vegnius stampaus il referat tenius ella radunanza generala digl onn 1965. Il tetel secloma: «La situaziun economica en Surselva» da lic. oec. Dumeni Columberg, Cavardiras.

Il «Corv e Talina» ein compari 4 gadas egl on 1965. L'«Exposiziun ambulonta» ha visitau cun success Claustra e s. Gagl.

Plinavon ei vegniu elaborau dalla Cumissiun de statuts della Secziun studentica ina broschura: «Origin e svilup historic della Romania».

La radunanza generala dils 1966 ha concediu la libertad de scripziun per ils organs ufficials della Romania. A caschun de nossa radunanza generala ha scol. sec. Toni Halter referiu davart: «La Romania en vesta della scolazion dils carschi». Per ses profunds patratgs admettein nus al referent in cordial engraziament.

Francesc Degonda, president

UNIUN DALS GRISCHS

In 7 tschantadas da suprastanza e in 8 sezzüdas extraordinarias ha la nouva suprastanza tscherchà da sviluppar sia via da laver in möd plü cunvgnaintamaing pussibel. Uschè speraina cha nus sajan buns da manar tuot ils vehiculs eir quels dad annadas plü veglias, al böt sainza sfrachar üna rouda o dafatta l'aschigl e sainza far la cupicha. Cha la construcziun d'üna via douvra seis

temp nu mangl eu atschener aposte. La collauraziun culs oters commembars da la suprastanza ais statt fin hoz fich allegraivla.

Cun grand plaschair vaina das-chü undrar quaist an per lur anniversari giubilar a giunfra D. Messmer, a sar Steivan Loringett, sar prof. Tönjachen ed eir a las sours Frizzoni da Schlarigna. Quaist an ais gnuða lantschada la spüerta ladina a favur da la chasa jaura a Valchava. No ingrazchain a tuots quels chi han contribui a la reuschida da quista idea salüdaivla.

L'an scuors sun sortits da stampa la collecziun da chanzuns da P. Chambell, Binsan III, redatta da sar N. Giamara, e per Nadal 1965 il cudesch Nossas tarablas, elavuradas da sar mag. W. Vital e giunfra A. Vital. Il cudesch Heidi, edit da la chasa Silva, elavurà e tradüt da sar mag. W. Vital ais eir sorti da stampa. Sar. vegl mag. M. Bischoff ha tradüt il cudesch per uffants: La strietta dad O. Preussler. Nouvs sun cumparüds eir duos cudeschs da l'OSL «Il mür» dad A. Grob-Ganzoni e «Bethlehem» dad E. Perini. L'Uniun dals Grischs sustegna eir ils periodics rumantschs: Il giuven Grischun e'l Corv.

Blera lavur ha chaschunà l'ediziun centenara da las ouvras da Peider Lansel. Il tom I ais cumparü per la fin da l'an 1966. Sperain cha quaista ediziun centenara da Peider Lansel, chürada dad A. Peer, chatta buna accoglientsha in terra rumantscha ed utro.

Giunfra B. von Guaita hä darcheu in elavuraziun ün nouv quartet per ün gö rumantsch.

Cun plaschair pudain nus constatar cha'ls cuors rumantschs vegnan adüna daplü dumandats. A Scuol (3), Zernez, Zuoz (2), Samedan, Schlarigna, Puntraschigna, San Murezzan, Bravuogn, ultimamaing eir a Silvaplana, vegnan dats cuors rumantschs. I'ns sta fich a cour d'ingrazchar a tuot quels chi's mettan a disposiziun per tals cuors e da'ls giavüschar satisfacziun e bun success in lur lavur. La mità da november ha gnu lö a Zuoz ün cuors da teater. No ingrazchain a dna. Tilda e a sar Tista Murk per lur stupenda instrucziun. Al cussagl da scoula ed al cussagl cumünal da Puntraschigna giavüschaina chi possan cuntinuar amo lönch cun lur scoula rumantscha.

Eir la lavur dals cuvis in mincha cumün sto gnir menziunada aint il rapport presidial. Almain üna saira l'an dess gnir organisada üna reuniu rumantscha per cha minchün as renda darcheu quint ch'el appartegna pro nossa raspada ladina e per chi dvainta conscient a minchün che responsabilità ch'el ha invers nossa cultura.

Per finir am resta amo d'ingrazchar, e quai: als instancabels redactuors dal Chalender ladin, sar insp. T. Schmid e a sar rav. D. Gaudenz, als redactuors dal Dun da Nadal, da l'Aviöl, dal Sain Pitschen e dal Corv, dna. Ch. Filli, sar mar. R. Marugg, sar rav. G. Gaudenz, sar R. Arquint, sco eir a gfra. D. Messmer sco redactura dal Fögl Ladin. Il curaschi, il plaschair e la satisfacziun da tour per mans nouvas ideas e da cuntinuar cun las laviuers cumanzadas ans dan minchadi tuot quels chi's praistan adüna darcheu

publicamaing o zoppadamaing in ed our d'val per nossa lingua e cultura, e tuot quels chi, minchün in lur agen ambiaint, as dan fadia da discuorer ün s-chet rumantsch e dad esser in tuot lur far e pensar s-chets Engiadinais.

Hoz po la nouva suprastanza verer inavo sün ün an da lavur in buna cumünanza ed armonia. No sperain da pudair quintar eir d'hoz invia cun Vos sustegn, cun Voss'incletta e sperain surtuot da das-chair giodair Vossa fiduzcha e confidenza.

Jon Plouda

RENANIA

Suenter che la suprastonza dalla Renania ha emprau da formar differentas gruppas da lavur per siu intschess, schai la peisa principala da sia activitat sin quellas. Ina tenor nies meini impurtonta lavur per nies romontsch en general ha nossa *Cummissiun da scola* prestau: en pliras sesidas ha ella intercuriu la situaziun dil lungatg romontsch en la lescha da scola primara en preparaziun, fatg propostas supplementaras appartenent formulaziuns e tabla d'instrucziun ed inoltrau quellas propostas als inspecturs da scola romontschs per mauns dil departement d'educaziun; motiv principal per quella lavur fuva en emprema lingia il quitau per l'instrucziun romontscha en loghens cun scola fundamentala tudestga. Plinavon ha ella arranschau cun bien success in cuors da repetizion romontsch a Trin viers la fin d'october 1966, el qual ils scolasts digl intschess renan han luvrau stediamein vid probleems da grammatica, da translaziun, da teater e dall'instrucziun ell'enconuschiantscha dalla patria.

Era nossa cummissiun per la «*fatscha da nos vitgs*» ei buca stada lischenta. En plirs turs tras nossa cuntrada han treis dels rimnau in inventari detaillau dallas inscripziuns vid stizuns, ustrias, luvratoris e biros, da numis e versets vid preits-casa e d'inscripziuns sin craps-fossa; medemamein han els era eruiu ils numis dils abonnents da telefon en nies intschess. En ina statistica exacta han els exponiu il caracter da quels numis ni la munconza da tals. La lavur pratica entscheiva pér ussa: in vitg suenter l'auter duei in tec alla gada survegnir sia *fatscha d'inscripziun romontscha*. Per quella extendida lavur ei il mudest import che la LR sa metter a disposiziun naturalmein fetg beinvegnius.

Nossa uniun ei stada representada a duas *seras renanas* ch'ein vegnidias menadas atras a Flond ed a Scheid. Il scopo principal da talas seradas ei per nus da scaffir in stretg contact denter Sur- e Sutselva; aschia sespruein nus da sebrattar cun teaters ni concerts denter in vitg e l'auter.

Era a Cuera ha nossa uniun empruau da mantener contact cun glieud renana cheu sesenta e cun scolars cantunals ord siu intschess. En dus referats dils meins mars e zercladur han dr. Willi Dolf e prof. dr. Peter Dalbert discuriu da problems da scolaziun e dalla relaziun denter la cultura dil vitg ed il scolast. En ina sesida da suprastonza slargada ei vegniu dau all'entschatta december occasiun ad in gremium pli vast da dar in' investa el luvrar ed operar da noss' uniun; en ina secunda part ha quella sera signur cand. phil. Guido Soubielle referiu sur il tema «Catalan e romontsch – cumparegliau linguisticamein», ina paterlada che ha anflau viv interess.

Cuors da lungatg per carschi han uonn entschiet ni ein sin rucca a Vuorz, Schnaus, Flem, Trin ed Andeer; ei setracta da cuors da continuaziun e d'entschatta.

Ils periodics della Renania ein cumpari ils 1966 regularmein; denton ei dils dus Duns da Nadal usitai cumparius gl'onn vargau mo il sursilvan. Sin giavisch d'ina cumissiun da scolasts dalla Sutselva ei il Dun sursilvan vegnius sistius, persuenter duein dus cudaschs da scola vegnir preparai; vid quellas preparaziuns ei la Renania era participada cun ina contribuzin finanziala. La suprastonza dalla Renania ha finalmein era decidiu – en emprema lingia per motivs finanzials e personals – da desister insumma dallas publicaziuns «Dun da Nadal» (cun resalva che la radunanza da delegai mondi d'accord). Quei pass ei denton era vegnius fatgs sin giavisch dalla LR, la quala sa cheutras impunder las subvenziuns dils Duns per «Il giuven Grischun»; quel duei en siu numer dil december cheutras era survegnir in caracter festiv e semegliont al «Dun da Nadal» usitau. La Renania quenta da aschia haver fatg in pass decisiv enviers l'avischinaziun denter ils idioms romontschs, ed ella spera bugen che era las autras uniuns regiunalas destien da lur «Dun» en favur dalla gasetta interromontscha per la giuventetgna «Il giuven Grischun».

Martin Bundi

UNIUNG RUMANTSCHA DA SURMEIR

I. Nossas publicaziuns

A. Igl Noss Sulom. La publicaziun annuala da l'U.R.S. d'amprema impurtanza é adegna puspe «Igl Noss Sulom». An 45 avla annada è chel puspe comparia ord la redaczun da scolast secundar Gion Peder Thöni, Riehen. Cun usito anschign e fegn sentimaint a igl redacter ans preschanto ena stupenta collecziun da rachints, istorgias e poesias.

En tgapetel ordvart interessant e deditgia all'istorgia dalla scienzia. «Digl atom tar la bomba atomica» è titulada ena ordvart interessanta labour ord la plema da Gion Batt. Schmid, Riom.

Per la «curturela» catta igl lectour puspe ena rotscha rachints e poesias.

B. Calender Surmiran. La redacziun da noss Calender Surmiran schea an mang da scolast secundar Faust Signorell. Chegl tg'igl redacter ans porscha mintg'onn sen camp dalla litteratura populara è veiramaintg instructiv, delectont ed original. Dasper ena legenda da Nadal (ena translaziun digl redacter) è publitgia ainten igl Calender Surmiran 1966 en zont interessant artetgel sur digls noms locals an Surmeir. Chegl è propa en tema d'actualitat ed ena documentaziun da gronda impurtanza per l'istorgia locala. Anavant uschi!

C. Pagina da Surmeir. Regularmaintg e punctualmaintg ò nossa gasettigna pitgia la porta 12 già ed è antrada an steiva surmirana. Igls lectours òn mintg'eda la pigleida an mang cun marveglias e ligia las actualitads succedeidas sen camp surmiran. Redacter Albert Camen so adegna puspe, tge tg'igls lectours giaveischan da neir sessour, ed el tgapescha da vistgeir sies arte-tgels an bel lungatg e cungeir chels cun enpo humor ed er enpo critica. Gugent vess el anc enpo daples collaburatours, ma chels èn per grond donn tots suroccupos cun labour da mintga de! Ma lagn sperar tgi er chegl vigna migler.

D. Vocabulari Surmiran. Redacter prof. dr. Ambros Sonder ò purto la fegn december digl onn scadut l'amprema part digl manuscret an stampareia. En evenimaint istoric per nous Surmirans! Cordial angraztgamaint agl redacter, a dr. M. Wüthrich-Grisch, alla Leia Rumantscha ed a tots chels tg'on contribuia a chesta ovra d'amprema impurtanza per noss idiom an eyna moda u l'otra.

II. Radunanza generala 1966

Chella e chest onn stada deditgeida alla mimorgia da dr. C. Decurtins. An furma meisterila ò signour deputo e vigil Mistral G. Vincenz, Trun referia igls 25 da settember a Casti. El ò laschea reveiver an partratg igl «liung da Trun» e principalmaintg resumo la politica sociala da dr. Caspar Decurtins.

III. Curs da rumantsch

En tal vign actualmaintg do a Casti da sign. inspecter G. D. Simeon. Gl'è ca. 25 sculars (v. d. omens e donnas) tgi fon part da chel. Bravo!

IV. Festa districtuala da cant a Salouf

Chesta festa organisada stupent ò er gia en grond success. Nous angraztgagn er an chest li agls organisatours ed agls chors tg'on fatg part alla festa.

Toni Cantieni, pres. U. R. S.

UNIUN DA SCRIPTURS ROMONTSCHS

La culminaziun dils eveniments romontschs digl onn vargau mutta bein il tschunavel Congress ladin ad Udine. Denter biars auters romontschs essan era nus stai representai e vein fatg part d'ina discussiun litterara. Sco fretg da quei congress ei ina Antologia Interladina vegnida instradada. Ella ei sil precint da semadirar.

In auter fatg che para a nus impurtonts ei il cuors radiodramaturgic che ei vegnius mess a sti a Cuera ils 11 sils 12 da zercladur. El ei vegnius realisaus cun agid dil Radio Romontsch. La participaziun da nossa vart ei stada cuntenteivla, ils fretgs vegnan e semussar egl avegnir.

Sco usitau han plirs da nos commembers priu part alla radunanza generala dils Scripturs Svizzers, quest onn giu a Locarno.

Las prelecziuns en vitgs romontschs e scolas ein stadas alla testa da nossa acziun ed han tochen oz contonschiu il maximum da staziuns. Denter auter eisi era reussiu da brattar ora scribents denter ils differents idioms romontschs, in fatg che mereta da vegnir menziunaus dil mument ch'ei tucca da serrar las retschas pir che mai.

L'actividad en favur dil teater ei onz che buc sesminuida. Tonpli selegrein nus che G. P. Thöni ha scret a fin in drama original romontsch. Cun interess spetgein nus il resultat dalla concurrenza per giugs auditivs, arran schada dil Radio per la Svizra tudestga e romontscha.

La producziun litterara en general ei stada cuntenteivla. Ordvart gronda ei la participaziun alla concurrenza litterara dalla NSB stada. Il resultat da quella vegn prest a cumparer en ina ediziun speciala. Mo era ordeifer las concurrenzas eisi vegniu luvrav aspramein. Nossa Cumissiun Litterara ha undrau pliras lavurs inoltradas cun premis e renconuschientschas.

Nossa radunanza generala ha giu liug ils 30 d'october a Samedan. Il di avon han entgins scribents romontschs prelegiu en las scolas da Samedan. La sera vein nus passentau cul pievel da Samedan. Scripturs e cantadurs ein sebrattai en nobla concurrenza en favur dil vierv romontsch. Per Sur A. Wihler e G. P. Thöni che han abdicau sco commembers dalla Cumissiun Litterara ha la radunanza tscharniu Dr. L. Uffer e Jon Semadeni. Plinavon ein treis novs commembers vegni recepi. Il program da lavur per igl onn che vegn ei tgemblaus.

Deplorablamein ei la mort puspei ida cun la farcla tras nies er ed ha tagliau il fil dalla veta a nossa veglia commembra Guinfra Elisa Perini. Ella era ina dallas tgeuas denter nus, mo ina luvrera zun attaschada a nos ideals.

Nies organ, las Novas Litteraras, ein era cumparidas uonn regularmein ed han puspei fatg endamen ch'igl organ dall'Uniun da Scripturs ha dad esser dapli ch'in fegl convenziunal per il pievel.

Avon che concluder astgein nus aunc menziunar che nossa uniu hagi cumpleniu uonn il vegnabel di da naschientscha. Mudests sco nus essan,

vein nus priu enconuschientscha da quei fatg en tutta tgeuadad. Ei descha denton da seregurdar en engrazieivladad da quels che han a sias uras giu la vesida vasta avunda per far quei pass. Igl ei stau in pass curaschus. Malgrad ch'ei ha dau e dat da quels che uregian encunter nus ei quella fundaziun stada pli che giustificada. Las ovras ein nossas perdetgas, cheu san era ils malvugli midar nuotzun!

Theo Candinas

CUMÜNZANZA RADIO RUMANTSCH (CRR)

L'activited da la CRR sto auch'adüna suot l'insaina da la reorganisaziun dal radio e da la televisiun svizra. La suprastanza ais fermamaing occupieda cun ils problems da l'adaptaziun a la situaziun nouva ed ais in ferm contact cun las instituziuns in dumanda, surtuot cun ils organs da la Societed da Radio e Televisiun da la Svizra Tudais-cha e Retorumantscha e cun il comitè centrel da la Societed Svizra da Radio e Televisiun (SSR). Ad ais in lavur üna reglementaziun speciela per las emissiuns da radio e televisun in lingua rumantscha.

L'an 1966 passettan darcho 6 emissiuns da televisiun rumantscha suot il titul «Balcun tort». Las emissiuns mensilas da radio, nempe dal program Beromünster I, sortan uossa il prüm marculdi dal mais e na pü il venderdi. Las emissiuns informativas, quellas dal program Beromünster II, sortan mincha mardi (actualiteds) e scu fin uossa mincha dumengia (emissiun pau-riila). Augmentaziuns sun previssas, ma na aucha fixedas. A gnittan darcho realisendas 6 emissiuns dal radio per scoula, publicheda in duos cudaschets «Radioscola», annada XI. Scu üsito sortittan las emissiuns religiusas, quellas per ils issaunts, ils vegls, per las duonnas e per ils amalos.

La radunanza generela avet lö ils 2 lügl a Cuoira. In quella gnit surdo il premi radio da la CRR quaista vouta a duos cors rumauntschs da la diaspora, nempe al «Chor viril Rumantsch» da Berna ed al «Chor viril Grischun» da Turich. La societed da sots folcloristics da Cuoira imbellit la radunanza cun bellas producziuns da sot.

La Cumischiuun da Programs da la CRR salvet sia radunanza annuela a Cuoira ils 10 december. In viva discussiun füttan critichedas las emissiuns passedas ed express giavüschs per las emissiuns futuras.

Chr. Badraun, parsura

Nouvas allegraivlas

1. La *Banca chantunala grischuna* ha in occasiun da la renovaziun da la fatschada da sia chasa principala a Cuoira laschè far ün'inscripziun eir in lingua rumantscha.

2. Nos cuntschaint pittur *Alois Carigiet* ais gnü undrà dal Curatorium internaziunal dal cudesch per la giuventüna cun la medaglia da Hans-Christian Andersen per sia ouvra cumplessiva da pittur da cedeschs per uffants. Impü ha nos compatriot rumantsch artschvü il premi svizzer pel cudesch da giuventüna.

3. Als 15 october 1966 ha gnü lö la premiera da la versiun rumantscha dal film documentar «Quand nous étions encore petits enfants» cha la COOP, Basilea, ha laschè preparar in occasiun da seis giubileum da 75 ans. Daspö quel di ha la versiun rumantscha intitulada «Ils onns d'affonza» allegrà ün vast public in blers cumüns.

4. Da *Domat* pudain nus relatar güsta duos fats allegraivels: Per la «fiasta da Domat» dals 14 e 15 mai 1966 ais la quarta lingua adonta da las grandas müdadas dals ultims ons gnüda resguardada tant illa pressa scu aint il gö festiv da Fridolin Bargetzi. Implü ha quaist cumün dat noms rumantschs a sias vias. La tscherna da tals ais gnüda fatta tant scu pussibel confuorm a la tradiziun e cun resguard da las difficultats da pronunzcha dals vaschins dad otras linguas.

5. In connex cun las «*Eivnas culturalas a Clostra*» sun gnüdas muossadas l'exposiziun ambulanta «Veta, cultura, lingua» ed üna da ouvras da pitturs rumantschs contemporans. Uen program folcloristic e musical special ha eir dat occasiun da preschantar cumponists ed interprets rumantschs.

6. La chasa editura *K. Thienemanns, Stuttgart*, ha miss a disposiziun grattuitamaing ils bels e blers clischès per il cudesch d'uffants «La strietta» cha la LR ha edi in versiun rumantscha. Ün cordial grazcha fich per la bella spüerta. Vivant sequentes!

7. Il cumün da *Puntraschigna* ha decis l'avuost 1966 da mantgnair inavant la scoula fundamentala rumantscha. In vista al fat cha la part da la populaziun na rumantscha ais bler plü granda ais quaista decisiun da zuond granda impurtanza e dess esser ün exaimpel per oters cumüns.

8. In occasiun da sia tschantada annuala a Friburg ha la Società svizra per las scienzas umanas accepta la *Società retorumantscha*. Nus ans allegrain da quaist merità success da nossa prüma uniu rumantscha.

9. Las *Uniuns grischunas da Losanna e San Galla* han festagià il 50avel resp. 75avel anniversari da lur fundaziun. A Losanna ha il cor masdà suot direcziun da C. Janett chantà chanzuns rumantschas e francesas; a San Galla ha l'act festiv cumanzà cun l'avertura da l'exposiziun ambulanta da noss students. A la sairada festiva ha il cor «Las vouschs da la Gelgia» suot direcziun da duonna Alice Peterelli e l'oratur festiv prof. dr. Leza Uffer preschantà la part rumantscha. Il parsura da la LR ha portà ils salüds dal Grischun rumantsch.

10. Ils Rumantschs da Sargans e contuorn han davo ün referat dal secrétaire da la LR decis als 12 marz 1966 da fundar üna «*Union rumantscha dal district Sargans*». L'act da fundaziun ha gnu lö als 30 avrigl 1966 e als 19 november 1966 ais gnuada organisada üna sairada rumantscha cun cooperaziun dals cors rumantschs da Cuoir.

Noss morts

Fritz Blanke. L'istoriker da baselgia prof. dr. Fritz Blanke clamà inaspettadamaing our da seis champ da lavur a Turich nun eira Rumantsch, ma el ais adüna stat ün grand ami da l'Engiadina e dal rumantsch. El avaiva impreis nossa lingua e predgiaiva eir per rumantsch. Sia abiltà da svagliar pro 'ls ravarendas futurs l'interess per l'istorgia da baselgia ha sainza dubi eir gnu influenza sün lur laviors da tala natüra in lingua rumantscha.

Jon Guidon. Ils grands e bels gods da l'Engiadina sun stats üna delizcha pel silvicultur districtual Jon Guidon. El tils ha chürats cun granda premura e satisfacziun. Ma sia amur per la lingua rumantscha eira forsa amo plü intensiva e s'exprima illas bleras e bellas poesias publichadas suot ils tituls «Il röser salvadi», «Il culaischem», «L'aloesser», «Il röven». Seis raquints «Davart l'amur e la mort» ed aint «Il frousler» dan eir perdütta da seis fin sentimaint pel bel e bun. Il trapassà chi ans ha bandunats al età da 75 ans, ha fat bleras visitas in Chasa Rumantscha e muossà grand interess per nossas laviors a pro dal rumantsch periclità.

Richard Lareida. Davo ün viadi terrester da bod 80 ans ha Richard Lareida chattà il schnier passà seis ultim poss in seis char cumün da Zuoz. A quaist cumün ha el na be dedichà üna buna part da sias forzas scu actuar cumünl ed otras incumbenzas publicas, ma eir scu perscrutadur da l'istorgia. Il resultat ha el publichà aint il Fögl ladin e scu separat intitulà «Zuoz vegli intuorn ils ans 1890». Dasper seis affar da vin ha 'l defunt eir amo chattà temp da collavurar al Fögl Ladin e da as dedichar a la musica ed al chant.

Walter Scheitlin. Cun dr. phil. Walter Scheitlin ais ün grand ami e cugnuschidur dal rumantsch gnu clamà a meglbla vita in favrer 1967 in seis 76 avel an. Il trapassà ais creschü sü a San Galla ed ha stübgia germanistica a Genevra e Turich. Rumantsch ha el impreis pür cur ch'el ais rivà dal 1926 a San Murezzan e quai cun üna premura straordinaria, uschè ch'el ais stat bun da cumpilar la cuntschainta grammatica ladina d'Engiadina ota «Il pled puter», chi ha il böt d'introduer a tuots interessents ed amihs per la lingua rumantscha illa quarta lingua naziunala e dà occasiun als Rumantschs svess da 's perfecziunar in lur lingua. Var 26 ans ha dr. Scheitlin servi a San Murezzan scu magister secundar e grazcha a sia iniziativa sun las conferenzas da magisters darcheu dvantadas rumantschas. Id ais perquai bain stat motivà da til undrer cul vaschinadi d'onur.

Oscar Vasella. La nouva rivada da Friburg als 20 december 1966 cha prof. dr. Oscar Vasella haja stuvü tour cumgià da quaist muond cun be 62 ans ha contrastà a blers Rumantschs. Cumbain cha l'erudit professer da l'istoria svizra a Friburg nu d'eira d'origin rumantsch, ais el stat per blers students rumantschs ün ami patern ed eir ün fidel amatur da nossa cultura. Bain perquai til avaiva l'università eir delegà a la commemoraziun da Caspar Decurtins dal 16 october 1966 a Trun. El restarà a nus Rumantschs in buna e grata memoria.

Noss giubilars

Id ais sgür indichà da gratular in quist lö a noss duos dr. h. c. e ravarendas Peter Paul *Cadonau* pel 75avel (28 marz 1966) e Jachen Ulrich *Gaudenz* pel 70avel anniversari (3 schner 1967). Sar rav. Cadonau ha grands mierts pel rumantsch in special sco confundatur e redactur dalla Casa Paterna e coniniziант dal Calender per mintga gi e dal Dun da Nadal. Sia prestaziun principala sün quaist champ ais però sainza dubi la traducziun dal Nouv Testamaint ch'el ha procurà insembe cun sar rav. dr. h. c. Hercli Bertogg barmör.

Eir sar rav. *Gaudenz* serviaint dal pled divin a Zernez e Susch, s'ha aquistà grands mierts per la Rumantschia cun sia nouva traducziun dal Nouv Testamaint e cun sias bleras otras larduors litteraras.

Cun plaschair ha la LR gratulà als 21 december 1966 a cusglier dals stadis dr. Gion *Darms* per seis 70avel cumplean. In sia vasta actività publica ha il giubilar adüna muossà viv interess per cultura e lingua rumantscha. Cun grand ingrazchamaint ans algordain nus da seis splendid votum aint il Cussagl dals stadis in favur da l'augmaint da la contribuziun federala a la LR. Da cour giavüschain nus inavant üna früttaivla actività a pro da nos Chantun e da sias culturas.

Ad multos annos!

Commemoraziuns

Il cumün da Trun s'ha allgordà als 16 october 1966 cun ün requiem ed ün act festiv dals 50 ans da la mort da seis illuster convaschin *prof. dr. Caspar Decurtins*. Il president cumünal Sefi Job ha pudü beneventar representants d'autoritats ecclesiaticas e civilas ed ün grand pövel a l'act festiv inramà da producziuns da las societats da chant e musica. Mgr. avat dr. Victor Schönbächler ha portà ils salüds da la clostra da Mustér. Il secretari da la LR ha in sia allocuziun festala atschegnà ils mierts dal «Liun da Trun»

per la cultura e lingua rumantscha, intant cha üna scena festiva scritta da mag. Alfons Vinzens ha illustrà fats marcants our la vita dal onurà. Il parsura da la LR ha spüert in ladin ils salüds da la LR ed accentuà l'importanza da la Crestomazia per l'intera Rumantschia.

600 ans sun uossa passats daspö la fundaziun da la *Lia da la Chadè*. Uen comitè special prepara diversas manifestaziuns commemorativas. Nos parsura as partecipescha aint il comitè d'iniziativa e specialmaing per las festas regiunalas manadas in rumantsch. La prüma ha gnü lö als 29 schner 1967 a Zernez, ingio cha rapresentants da las autoritats chantunalas e cumünalas ed ün grand pövel han assisti a l'act festal in baselgia cun predgias da sar rav. dr. h. c. J. U. Gudenz da sar canonic d'onur prof. dr. R. Staubli. Sül lö historic ha il president da Zernez, Gion Filli, dat il bainvgnü a la numerusa raspada. Dr. G. Sprecher sco president da la cità da Cuoira ha lura surdat ün documaint da giubileum, intant cha. dr. Mathis Berger, Cuoira, ha gnü il pled festal. Cun quista chaschun ais üna bella tabla commemorativa dal sculptur Gian Pedretti gnüda missa aint illa müraglia dal chastè da Wildenberg. Alocuziuns dals signuors Valentin Regi, president dal Grand Cussagl, da dr. H. Jörg, president dal comitè da festa han fat allusiu a l'importanza da la Lia e las societats dal lö han fat tuot lur pussibel per imbellir quaista commemoraziun. Ulteriuras commemoraziuns avran lö a Zernez, Chasté e plü tard a Cuoira.

CONTRIBUZIUN ANNUALA DALS CUMÜNS

Pel an 1966 han ils seguaints cumüns pajà quaista contribuziun:

Tujetsch	30.—	Duin	10.—	Riom	10.—
Medel	100.—	Trin	40.—	Savognin	31.60
Mustér	50.—	Domat	100.—	Tinizong	50.—
Sumvitg	20.—	Bonaduz	50.—	Mulegns	10.—
Trun	30.—	Razen	40.—	Sur	20.—
Schlans	7.50	Prez	30.—	Silvaplana	50.—
Breil	61.60	Sched	6.80	San Murezzan	50.—
Vuorz	20.—	Traun	10.—	Schlarigna	30.—
Rueun	25.—	Tumegl	20.—	Puntraschigna	40.—
Ruschein	20.—	Pasqual	20.—	Samedan	100.—
Schnaus	25.—	Pratval	20.—	Bever	10.—
Sagogn	25.—	Scharans	25.—	Madulein	5.—
Falera	20.—	Calantgil	5.—	Zuoz	50.05
Laax	20.—	Andeer	50.—	Zernez	60.—
Flond	10.—	Ziràn	35.—	Susch	10.80
Riein	10.—	Donat	5.75	Lavin	9.80

Sevgein	10.—	Lon	3.20	Ardez	25.—
Glion	25.—	Maton	3.10	Scuol	10.—
Morissen	20.—	Vaz	75.—	Tarasp	20.—
Cumbel	20.—	Alvaschagn	10.—	Sent	20.—
Vella	20.—	Lantsch	9.35	Ramosch	30.—
Degen	20.—	Casti	50.—	Müstair	20.—
Vignogn	15.—	Mon	10.—	St. Maria	20.—
Lumbrein	30.—	Brinzeuls	5.60	Valchava	10.—
Surcasti	10.—	Surava	50.—	Fuldera	5.—
Tersnaus	7.05	Alvagni	20.—	Tschierv	5.—
Uors-Peiden	10.—	Bravuogn	50.—	Lü	5.—
Camuns	5.—	Saluof	20.—		

SCOLETTAS SUSTENIDAS DALLA LR PER IGL ONN 1966

Alvaschein	500.—	Razén	500.—
Alvaneu	800.—	Samedan	1000.—
Bravuogn	500.—	San Murezzan	500.—
Casti	500.—	Schlarigna	500.—
Castrisch	500.—	Segl	500.—
Champfèr	500.—	Surava	1000.—
Danis-Tavanasa	500.—	Tinizong	500.—
Domat	3000.—	Trin	500.—
Glion	500.—	Valbella	500.—
Lantsch	1000.—	Vaz	500.—
Puntraschigna	500.—	Zuoz	1000.—

Cuors romontschs

<i>Lieg</i>	<i>Scolast</i>	<i>Participants</i>	<i>Idiom</i>	<i>Cuors</i>
Cuera	dr. J. C. Arquint	11	ladin	I
Cuera	dr. J. C. Arquint	7	ladin	II
Cuera	G. Carigiet	7	sursilvan	I
Cuera	T. Candinas	4	sursilvan	III
Casti	G. D. Simeon	17	surmiran	I
Trin	A. Candrian	4	sursilvan	III
Flem	P. Christoffel	15	sursilvan	I
Vuorz	M. Derungs	6	sursilvan	II
Schnaus	M. Caveng	6	sursilvan	III
San Murezzan	A. Parli	7	ladin	II
San Murezzan	A. Parli	5	ladin	I
Puntraschigna	O. Cantieni	6	ladin	II
Puntraschigna	O. Cantieni	13	ladin	I
Andeer	Gion Mani	6	sutsilvan	II
Bravuogn	A. Barblan	7	ladin	I
Zernez	G. Filli	6	ladin	I
Scuol	J. Vonmoos	12	ladin	I
Scuol	J. Vonmoos	9	ladin	II
Scuol	R. Luppi	5	ladin	III
Scuol	J. Vonmoos	11	ladin	I
Scuol	J. Vonmoos	5	ladin	III
Silvaplana	Ch. Grass	18	ladin	I
Danis-Tavanasa	G. Dietrich	6	sursilvan	I
Tujetsch/Rueras	N. Vinzens		sursilvan	I

Quen e bilanza 1966

A. QUEN GENERAL

EXPENSAS

Expensas per organs e persunal

Cussegli	339.60
Suprastonza	1382.—
President	3000.—
Nuder	750.—
Cumissiuns	135.—
Pagas al secretariat	41105.—
Paga per schubergiar	660.—
Supplements da carischia	4099.90
Suppl. da famiglia ed affons	1800.—
Suppl. d'esperienza	2684.95
SVS/SI	2236.85
Segirada d'accidents	475.35
Prestaziun agl anterius parsura	2400.—
Contr. alla segirada da spargn	187.50
Contr. alla segirada da pensiun	1482.20
	62738.35

Cuosts da biro

Cuosts da viadi e representaziuns	3152.75
Material da biro	3078.95
Francatura e vitgira	594.—
Telefon	1249.50
Cuosts da banca e schec postal (Tscheins passivs)	614.70
Tscheins per biros	3560.25
Scauldament da biros	794.20
Glisch e forza electrica biros	449.55
Material per schubergiar	36.50
Reparaturas e mant. curtgin, installaziuns	376.20
	13906.60

Divers cuosts

Biblioteca ed archiv	264.05
Abonnements p. gassetas e periodicas	551.65
Inserats	97.90
Propaganda generala, rapport annual, scartiras d'orientaziun	2307.40
Lavurs tras tiarzas persunas	133.40
Segirada da fiug	183.80
Cuosts divers secretariat	34.30
	3572.50

<i>Subsidis regulars</i>		
Società Retorumantscha	3700.—	
Romania	5000.—	
Uniun dals Grischs	3700.—	
Renania	3700.—	
Uniung Rumantscha Surmeir	3700.—	
Uniun da Scripturs Rumantschs	1000.—	
Cumünanza Radio Rumantsch	300.—	21100.—
<hr/>		
<i>Subsidis supplementars</i>		
Società Retorumantscha	2000.—	
Romania	9600.—	
Uniun dal Grischs	6480.—	
Renania	2160.—	
Uniung Rumantscha Surmeir	2880.—	23120.—
<hr/>		
<i>Per survetsch da referats</i> (en res. 66: 414.—)	3000.—	
<i>Per la fatscha da nos vitgs</i> (en res. 66: 1872.—)	3480.—	
<i>Per periodicas d'affons</i>	2610.—	
<hr/>		
<i>Divers subsidis</i>		
URS per «Mossaveia da pleds novs»	500.—	
USR per studis	870.—	
USR per cumissiun litterara	500.—	
USR per ovras litt. novas	3000.—	
A particulars	2850.—	
Per ediziuns litt. e music.	1800.—	9520.—
<hr/>		
<i>Scolettes</i>		
Pagas allas mussadras	57631.95	
Paga alla instructura	12508.—	
Per schubergiar scoletta Cuera	1180.—	
Supplement da carischia	5985.25	
SVS/SI	2820.85	
Segirada d'accidents (Diversa)	276.40	
Provediment p. instr. e mussadras	2905.55	
Cuosts da viadi per survigilonza	1488.70	
Cuosts per cuors mussadras (1966 ord. res. 3239.30)	—	
Ediziun «Scoletta»	223.70	
Cumpra da material e mobiliars	2408.95	
Tscheins per scoletta Cuera	2592.—	

Scauldament per scoletta Cuera	563.71
Glisch e forza electr. scol. Cuera	268.80
Material p. schub. scol. Cuera	50.—
Reparaturas scoletta Cuera	—.—
Subsidis a scolettes	15 800.—
Contr. Ovras da Domat tras LR	—.—
	106 703.86

Cuosts specials per mantener il lungatg

Pil teater	2101.60
(ord. res. 1966: 4000.—)	
Per cuors da lungatg	7426.15
Entruidament pils scol. da lungatg	—.—
Mieds didactics rom. per scolas	
fundamentalas tudestgas	678.50
«Il Giuven Grischun»	7221.75
Cuors en scola	4916.—
Lectura Sutselva ed il Plaun	500.—
(ord. res. 1966: 208.—)	
La Pùnt	1200.—
	24 044.—

Amortisaziuns

Maschinas da biro	2207.60
Mobilias da biro	1727.70
	3935.30
	277 730.61

ENTRADAS

Subsidis e contribuziuns

Subsidi regular dalla Confederaziun	100 000.—
Subsidi supplementar dalla Conf.	10 000.—
Subsidi dil Cantun	80 000.—
Contribuziun dallas vischnauncas	1807.40
	191 807.40

Entradas ord investiziuns

Tscheins	2491.15
Tscheins ord fonds	1057.45

Entradas diversas

Contribuziuns privatas p. Scolettes	50.—
Legat Anton Cadonau	800.—
Fundaziun Casa Rom. p. scoletta Cuera	1000.—
Ovras da Domat SA	—.
Uniun da puras Flem-Vitg	500.—
Contribuziuns publicas per scolettes	28 881.05
Marcau da Cuera	5000.—
Marcau da Turitg	2000.—
Taxas dils scolarets	9011.35
Cuors da lungatg	3875.—
Il Giuven Grischun	1786.—
Marcau da Cuera p. instr. romontscha	2000.—
Lavurs per tiarzas persunas	—.
Restituziun suppl. affons	720.—
Scuntraziuns cuosts p. ediziuns	6935.—
	<hr/>
	62 558.40
	<hr/>
	257 914.40
 Cuosts	277 730.61
Entradas	<hr/>
Deficit	19 816.21

B. QUEN PER LAS EDIZIUNS

EXPENSAS

Cuosts per ediziuns

Vocabulari da Surmeir	
a) redacziun	2702.20
b) stampa	—.
Pledari da Sutselva	
a) redacziun	1593.55
b) stampa	—.
Cudischets OSL e LR	
(LR ord res. 66: 3802.—)	3050.—
Ouvras Peider Lansel (LR ord res. 66: 5000.—)	11 204.20
Nossas Tarablas, reediziun	16 635.—
Viturin e Babetin	—.
Muossavia dramatic II	
(LR ord res. 66: 4471.—)	
La strietta	9 204.50
Flurina, surs.-ladin, reediziun	14 917.90
Diversa	6 661.40
	<hr/>
	65 968.75

Cuosts secundars

Scuntraziun cuosts secretariat	6935.—
Cuosts da viadi	516.30
Francaturas e vitgira	983.30
Tscheins per magasin	1186.75
Propaganda	443.30
	10064.65
	<hr/>
	76033.40

ENTRADAS

Contribuziuns

Cantun per Voc. dil Grischun central	—.—
Cantun per Viturin e Babetin	—.—
Cantun per Ouvras Peider Lansel tom I	—.—
Pro Helvetia per Voc. dil Grischun central	—.—
Pro Helvetia per Viturin e Babetin	—.—
Pro Helvetia per Muossavia II	2000.—
Pro Helvetia per Nossas Tarablas	6000.—
Pro Helvetia per Ouvras Lansel (part LR)	5000.—
Pro Helvetia per Flurina	3000.—
Pro Helvetia per La strietta	2000.—
Soc. sviz. per teater pop. per Muossavia II	4000.—
Fund. Ulrico Hoepli per Nossas Tarablas	500.—
Fund. Cadonau Pro Juventute per Nossas Tarablas	2000.—
	24500.—

Vendita

Vocabulari rom. surs.-tud.	1586.50
Dicziunari ladin.-tud.	1689.—
Vocabulari tud.-rom. surs.	1153.20
Dicziunari tud.-rum. ladin	1594.85
Uorsin	1047.20
Brunies, Plantas e bes-chas.	116.90
OSL e LR, cudischets	1016.17
Canzunettas e versets, lad./surs.	213.10
Pieder Spelau	118.40
Laudinella	620.75
Guardia Grischuna	785.30
Nay, Bien di, bien onn	1762.63
Canzuns	770.05
La strietta	23.20

Nossas Tarablas	3974.10
Flurina	676.15
Musa Rumantscha/Musa Romontscha	446.35
Bibliografia I e II	286.80
Arquint, Vierv ladin	2294.50
Ouvras da Peider Lansel	49.80
T. Dolf, Istorgias	52.35
T. Dolf, Canzuns per chor mischedau	760.—
La Naivera/La cufla gronda	881.38
Zocla, Zila, Zepla	2637.70
Cantieni, Sper l'En	349.95
Muossavia dramatic II	243.20
Diversa	4978.15
	<hr/>
	30127.68

Augment da valeta

Augment da valeta dils cudischs	7648.35
Augment dils debiturs	1231.99
	<hr/>
	8880.34
	<hr/>
	63508.02

Cuosts	76033.40
Entradas	63508.02
Deficit	<hr/> 12525.38

BILANZA

ACTIVAS

Cassa	219.60
Schec postal LR	548.12
Schec postal La Pùnt	289.47
Quen current banca cantunala	—.
Carnet da spargn nr. 381755	—.
Carnet da spargn nr. 381756	—.
Debiturs divers	1233.15
Debiturs dallas ediziuns	7928.87
Participaziun Radio Turitg	200.—
Cudischs avon maun	86385.—
Activas transitoricas	10325.50
	<hr/>
	107129.71

Maschinas da biro	1.—	
Mobilias da biro	1.—	
Mobilias en scoletta	1.—	
Biblioteca LR e Caviezel	1.—	4.—

Deficit 1965	67353.09	
Deficit 1966 total	32341.59	99694.68

Deficit La Punt 1965	1007.20	
Deficit La Punt 1966	316.56	1323.76

Casa Romontscha

Legat Florentina Töndury	5000.—	
Legat dr. Felix Calonder	15000.—	20000.—

Banca cantunala

Legat Anton Cadonau	10000.—	
Legat Eduard Bezzola	5000.—	
Legat Georges W. Lambergier	10000.—	
Legat Gian Saratz	2500.—	
Legat dr. Pieder Tuor	2000.—	
Legat per scribents malsauns	636.80	30136.80

Conto dep. 27121 H	—	
Conto dep. 27121 J	40000.—	40000.—
		298288.95

PASSIVAS

Quen current banca cantunala	12066.20	
Crediturs divers	34662.30	
Cassa da spargn pers. LR	5901.55	
Passivas transitoricas	12115.10	64745.15

Emprest Fundaziun Augustin	3000.—	
Emprest Fond naziunal	56160.—	59160.—

Reservas per intents specials

Per ediziuns linguistica	42000.—
Pil teater	8429.—
Per ediziuns commemorativas	8000.—
Publicaziuns per affons	8198.—
Per ovras litt. novas	2400.—
Per ovras musicalas	10000.—
Cumissiun da cant	1500.—
USR per ovras litt. e teater	6100.—
USR per studis	870.—
La Scoletta; Fegl p. mussadras	—
Per cuors per las mussadras	18210.20
Per las scolettas	4500.—
Dun da Nadal Romania	—
Fatscha d. n. vitgs/Surv. d. refer.	10447.80
Cud. da scola, Suts./Plaun	2200.—
Lectura Sutselva/Plaun	1392.—
	124247.—

Casa Romontscha

Legat Florentina Töndury	5000.—
Legat dr. Felix Calonder	15000.—

Banca cantunala

Legat Anton Cadonau	10000.—
Legat Eduard Bezzola	5000.—
Legat Georges W. Lambergier	10000.—
Legat Gian Saratz	2500.—
Legat dr. Pieder Tuor	2000.—
Legat per scribents malsauns	636.80
	30136.80
	298288.95

Il quint 1966

Davo cha nos quint ais gnü repassà ed examinà tant da la controlla channala da finanzas sco da nossa cumischiuun da gestiun chi han dat lur rapports ans pudain nus restrendscher ad alchünas cuortas remarchas e consideraziuns.

A. QUINT GENERAL

Las entradas s'amuntan a frs. 257914.40 e las expensas a frs. 277730.61. Da quai resulta ün deficit da frs. 19816.21. In conugal cul preventiv ais l'esit per ca. frs. 5000.— plü favuraivel co spettà, ma el muossa cler e net cha nossa situaziun finanziala vain cun pass rapid fich difficila.

1. *Expensas.* Tuot in tuot correspuondan las expensas al preventiv. Diferenzas plü grandas sun da constatar pustüt pro la posiziun «expensas per organs e persunal» siand cha 'l cussagl ha gnü be üna tschantada e cha 'l secretari ais stat quasi duos mais sainza giunfra da büro. Creschüts sun da l'otra vart ils cuosts da büro, in prüma lingia per material da büro. I's tratta qua d'ün post ün pa variabel tuot seguond las reservas da material avant man. Siand cha nus avain stuvü cumprar bler material l'an 1966 quintain nus cun üna expensa plü pitschna pel prossem an. Cha la LR ha la volontà da spargner muossa la posiziun «Divers cuosts» ingio cha quasi tuot ils posts sun plü bass co il preventiv. La posiziun «Scoulinas» muossa passa 10000 francs plü pac expensas co previs, ma passa 20000 francs daplü co l'an passà. La differenza principala resorta dal fat cha las contribuziuns da las Ouvras da Domat chi fuorman ün post transitoric nu sun entradas e consequentamaing neir brich pajadas inavant. Implü sun eir mutaziuns e plü cuort temp da scoulinla la causa da las expensas plü bassas co 'l preventiv. La posiziun «Cuosts specials per mantgnair la lingua» correspuonda i 'l total quasi al preventiv, ma tscherts posts muossan plü grandas diferenzas, uschè sun las expensas pels cuors da lingua plü otas – dal rest ün bun attest per l'attività d'assimilaziun fich bsögnaivla – ed eir quellas per il periodic interrumantsch «Il giuven Grischun» e per ils mezs didactics rumantschs per scoulas fundamentalas tudais-chas. Seguond il giavüsch express differentas jadas da la controlla da finanzas sun las maschinas e la mobiglia da büro uossa amortisadas complettamaing.

2. *Entradas.* Las differenzas principales consistan in quai cha tant las contribuziuns tradiziunalas dals cumüns sco eir quellas per las scoulinas sun malavita ün pa plü pitschnas e pustüt cha quellas da las Ouvras da Domat nu sun rivadas. L'esit da «Il giuven Grischun» nun ha gnü il success spettà. Ils motivs sun differents, ma in prüma lingua bain üna tscherta

reserva tradiziunala dals Rumantschs vers periodics in differents idioms. Plü otas co previs sun amo quaist an las entradas per fits activs e quellas dals scolarets e pels cuors rumantschs.

B. QUINT D'EDIZIUNS

Quaist quint as preschainta cun expensas da frs. 76033.40 ed entradas da frs. 63 508.02. Eir qua ais dimena da constatar ün deficit da frs. 12525.38. Il fat cha l'ediziun dals duos vocabularis dal Grischun central nun ais statta pussibla per l'an 1966 ha gnü la plü granda influenza sün las differenzas tanter quint e preventiv. Quaistas ouvras fundamentalas per la chüra dal surmiran e sutsilvan sun uossa per buna part cumpostas illa part rumantsch-tudais-cha. Scha id ais pussibel da tillas impalmar als interessents i'l decuors da l'an 1967, nun ais amo sgür. Quai dependa pustüt da quai, scha 'ls redactuors han dasper lur lavur professiunala il temp da far las correcturas e davo amo da preparar la part tudais-ch-rumantscha.

Pro *las expensas* sun pustüt amo da notar quellas pel tom I da las Ouvras da Peider Lansel e per il nouv cudesch per noss uffants «La strietta». Id ais allegraivel cha id ais amo reuschi da laschar cumparair l'an 1966 quaistas duos ouvras, tant plü cha'l tom I da las Ouvras Lansel eira già spettà daspö lönc. Tom II dess seguir l'an 1969. L'ediziun da «La strietta» ais statta pussibla grazcha al fat cha 'l manuscrit eira già gnü preparà per l'adöver privat e cha la chasa editura Thienemanns ha miss a disposiziun gratuita-maing ils blers clischè.

Las *entradas* as cumpuonan d'üna vart da generusas contribuziuns da diversas instituziuns e da l'otra da la buna vendita da cudeschs da passa frs. 30000.—. Nus ingrazchain eir in quaist lö pel prezios sustegn material e moral da tuots quels chi 's han prestats per nossas ediziuns.

C. NOSSA SITUAZIUN FINANZIALA

Un sguard sün nos bilantsch muossa cler cha nossa actuala situaziun finanziala nun ais brichafat allegraivla. Il deficit crescha ad ün crescher e quai cumbain cha la gestiun ais spargnuossa e cha 'ls cudeschs disponibels figüran cun üna summa quasi eguala al deficit total chi füss uschigliö amo bler plü grand. Bain avain nus amo reservas da passa 120 000 francs, ma quaistas sun destinadas per intents specials e sun be per part avant man in munaida. Ellas saran eir in cuort temp a fin, scha nos program d'acziuns ed ediziuns fa ils progress giavüscharts. Uschè füss per exaimpel la reserva da frs. 42 000.— per ediziuns linguisticas gia dovrada, scha 'ls duos vocabularis dal Grischun central füssan cumparüts l'an 1966. Per la prüma jada

daspö alchüns ans muossa eir nos conto pro la banca chantunala ün deficit. Listess temp ais la summa dals credituors divers quasi pel dubel plü granda co l'an passà. Cun oters pleds: Noss mezs disponibels nu bastan plü per satisfar a noss obligs. Eir scha üna o l'otra expensa po forsa esser discutable, pudain nus atschertar cun buna conscienza cha quaista penibla situaziun nun ais la conseguenza dad üna noscha economia, dimpersè in prüma lingia da la svalüttaziun da la munaida e da la nécessità da tour nouvas masüras per francar la posiziun dal rumantsch.

Las vistas per megldrar quaista situaziun cha nus avain manzunà fingià plü bod nu sun güsta bunas. Las pussibilitats da spargnar amo daplü sun pitschnas, scha nus nu vulain frenar sensiblamaing las acziuns ed ediziuns da la LR e da sias societats affiliadas. In vista als privels chi creschan vi e plü nu pudain nus surtour üna tala respunsabilità. Ils mezs da las otras instituziuns culturalas chi ans spordschan adüna darcheu agüd sun eir limitats e per regla na destinats per prestaziuns periodicas. Perquai stuvain nus darcheu dumandar agüd a la Confederaziun ed al Chantun, schabain cha'l mumaint nun ais favuraivel. La preparaziun da quaistas instanzas in stret contact cun nossas scocietats affiliadas sarà üna importanta incumberza da l'an 1967. Gugent sperain nus d'avair il sustegn da tuot ils Rumantschs, la premissa indispensabla per ün success.

Il parsura: dr. Pierin Ratti

Rapport approvà da la suprastanza als 31 marz 1967.